

АНОТАЦІЯ

Степанов В.В. Лінгвосинергетичний аспект концепту ПОЛІТИКА в сучасному американському англомовному дискурсі. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія. – Запорізький національний університет МОН України, Запоріжжя, 2021.

Дисертацію присвячено вивченню ПОЛІТИКИ як вербалізованого у мові соціально значущого концепту з динамічною онтологією, що в лінгвосинергетичному аспекті ментально самоподібно переосмислюється соціумом у локально-темпоральних обставинах із формуванням конкретних емірично накопичених ревалоризованих управлінських пріоритетів.

З одного боку, дослідження відповідає поточним тенденціям у лінгвістичних студіях. Так, динамізм концепту ПОЛІТИКА, вербалізованого лінгвістичними ресурсами, вивчається з урахуванням останніх переконань мовознавців розглядати дослідницький об'єкт як саморегульовану мінливу систему, накопичені елементи якого реорганізуються з виведенням об'єкта на новий щабель еволюції. З іншого боку, дисертація демонструє наукову новизну: розвідка виконується на класичних моделях, однак із їхньою побудовою через інноваційні методик. Зокрема, для вивчення динамізму концепту ПОЛІТИКА на ґрунті мовних одиниць, що його іменують, обирається польова модель, первинно згенерована через мережевий і матричний формат, яка далі конвертується в повноцінну когнітивну та синергетичну форму й аналізується як черговий етап самоподібної еволюції концепту ПОЛІТИКА у свідомості соціуму.

Еволюція концепту ПОЛІТИКА засвідчує, що черговий стан його самоподібних динамічних процесів має вивчатися на компактних мінімоделях комунікації, наближених до її макроаналога, адже остання

практично не обмежена жодними рамками. Такі мінімоделі іменуються корпусами.

Тому дослідження динамізму концепту ПОЛІТИКА імплементується за корпусним інструментарієм. Як моделювальну парадигму обрано польову стратифікацію досліджуваного концепту, самоподібний валоративний динамізм якого описується загалом у когнітивному й зокрема в синергетичному вимірі свідомості мовного колективу Сполучених Штатів (через мережевий і матричний формат із використанням операцій когнітивної інтерпретації та промінантності).

Динамізм когнітивного виміру концепту ПОЛІТИКА реконструюється мережево. Новаторським підходом методика С.А. Жаботинської «семантика лінгвальних мереж» екстраполюється на семантико-когнітивний аналіз З.Д. Попової і Й.А. Стерніна за допомогою операцій когнітивної інтерпретації та промінантності. Зокрема, суцільно-випадковою вибіркою дослідницький матеріал – 1000 контекстів вживання слова *politics* із Корпусу сучасної англійської мови американського варіанта (як номінативне поле концепту ПОЛІТИКА) – аналізується з визначенням асоційованих із концептом логічних предикатів, відсортованих 26 пропозиційними схемами базових фреймів. Отримана мережева концептуальна модель конвертується в когнітивну як ієрархічно-тематичне сортування ознак концепту ПОЛІТИКА (за когнітивною інтерпретацією), що зрештою частотно ранжуються (за промінантністю) як польові зони. Останнє засвідчує, що для американців є головним, а що другорядним у сучасному осмисленні концепту ПОЛІТИКА на поточній стадії його динамічної еволюції.

Динамізм синергетичного виміру концепту ПОЛІТИКА реконструюється матрично. Новаторським підходом доменні матриці концепту ПОЛІТИКА (за компонентним аналізом дефініцій слова *politics*, дібраних із лінгвістичних і політичних словників, а також визначенням логічних предикатів у політико-публіцистичних цитатах як номінативному полі) транслюються в геометричну форму – 6-кутники на площині, 6-кутні піраміди в просторі, –

самоподібна польова стратифікація яких витримується за гомотетією Евкліда. Механізм структурно-змістової саморегуляції матриць-полів у цілісному концепті, з одного боку, та кількісно-якісний контраст доменів у матрицях (за операціями когнітивної інтерпретації та промінантності), з іншого, аналізуються постфактум для встановлення сучасних преференцій американців у валоризації концепту ПОЛІТИКА на теперішній стадії його динамічної еволюції.

Проведені дослідження в когнітивному й синергетичному вимірі визначають, що головною рисою в сучасному осмисленні американською свідомістю емірично набутих стратегій ПОЛІТИКИ як концепту є провідні прагматичні амбіції в управлінні соціумом для спільного оптимального блага, що буде по-новому ревалоризовано майбутнім американським поколінням. Саме ця риса в синергетичному аспекті й виступає рушійною силою самоподібної еволюції концепту ПОЛІТИКА як динамічної системи в американській свідомості.

У когнітивних студіях концепту прагматизм демонструється найчастотнішою фіксацією в корпусі пропозиційних схем, прямо пов'язаних із утилітарністю концепту ПОЛІТИКА: акціональних схем аналітичного характеру (з аргументними ролями інструменту, супроводжувача, медіативу), посесивної схеми власності, буттєвої квалітативної схеми типологічного зразка.

У синергетичному ракурсі концепту прагматизм зумовлений активністю соціальних контактів із політичною сферою в дискурсі, що провокує докорінну реорганізацію мікропростору матричних доменів, які безпосередньо експлікують суто утилітарні управлінські стратегії (ІНСТРУМЕНТ, ОБСТАВИНИ, РЕЗУЛЬТАТ УПРАВЛІННЯ – саме ці домени говорять, у який спосіб, у яких умовах і з яким наміром впливають американці на політичні процеси для отримання найліпшої суспільної користі). Крім того, дискурсивна реалізація концепту ПОЛІТИКА змінює вектор її валоративного осмислення. Якщо в словникових матрицях домен

УПРАВЛІННЯ оцінюється зі стороннього ракурсу в етичному аспекті (за шкалою ЧЕСНОСТІ–НЕЧЕСНОСТІ), то в дискурсивних кожен матричний домен валоризується крізь призму якісної оцінки: ВИСОКОЇ, ПОМІРНОЇ / КРИТИЧНОЇ, НИЗЬКОЇ, НЕЙТРАЛЬНОЇ, що вербалізується конкретними лінгвістичними засобами емпізи. Фіксація найширшого діапазону такого оцінювання для домену ІНСТРУМЕНТ у політичному й публіцистичному середовищах додатково підкреслює прагматизм американської ПОЛІТИКИ: американці активно аналізують процес керування політичним життям і роблять релевантні висновки, щоби не допускати аналогічні помилки в майбутньому.

Поряд із цим, прагматичний сенс концепту ПОЛІТИКА в його сучасному американському осмисленні простежується й у структурній організації згенерованої синергетичної моделі. Так, пропозиційна формула об'єднання доменів «CR-СУБ'ЄКТ робить FT-УПРАВЛІННЯ у MD-ФОРМІ, через IT-ІНСТРУМЕНТ, ТАМ/ТОДІ-ОБСТАВИНИ, з AT-ОЦІНКА, з AT-РЕЗУЛЬТАТ» (за стратифікації матриць-полів) є акціонально-каузативною, чим ідентично описується американський прагматизм у процесі динамічної еволюції концепту ПОЛІТИКА.

Результати дослідження можуть бути уточнені на прикладі вивчення інших суспільних концептів на корпусних вибірках у моно- чи полілінгвальному ракурсі. Методика може бути використана як альтернативний інструментарій дослідження соціальних явищ у політологічних, соціологічних, психологічних та інших студіях. На базі отриманих результатів можуть укладатися нові навчальні курси в закладах вищої освіти поряд із написанням нових кваліфікаційних робіт.

Ключові слова: політика, концепт, американський англомовний дискурс, корпус, динамізм, польова модель.

ABSTRACT

Stepanov V.V. The Linguosynergetic Aspect of the *POLITICS* Concept within the Modern American English Discourse. – Qualification research paper, manuscript.

Thesis for a PhD degree: Specialty 035 Philology. – Zaporizhzhia National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zaporizhzhia, 2021.

This thesis shows research of *POLITICS* as a verbalized socially relevant concept of dynamic ontology whose empirically accumulated features (from the linguosynergetic perspective) are mentally in a self-similar form reconsidered by society in certain circumstances with production of revalued governing priorities.

On the one hand, the research corresponds to current trends in linguistic studies. Thus, dynamism of the *POLITICS* concept (verbalized by linguistic resources) is researched in terms of latest linguists' tendencies to regard any studied object as a self-regulating system whose accumulated elements are reorganized for bringing it to the next evolution stage. On the other hand, the thesis provides novelty: the research is implemented via classical models although they are generated through new methodologies. Particularly, dynamism of the *POLITICS* concept, which is revealed by its names, is viewed within the field concept model: it is preliminarily produced via network or matrix formats, converted by a set of operations into a cognitive and synergetic form and analyzed as a current stage of the *POLITICS* concept self-similar evolution in the group mind of society.

Evolution of the *POLITICS* concept makes it reasonable to research current self-similar dynamic processes of the *POLITICS* concept via compact mini-models of communication that are close to the unlimited macro-analogue. Such mini-models are called corpora.

Therefore, research of the *POLITICS* concept dynamism is implemented via corpus tools. Among variants of concept modeling, the field stratification of the *POLITICS* concept is chosen. Its valuing self-similar dynamism is described within

cognitive (in general) and synergetic (in particular) dimensions of American mind (via network and matrix formats using operations of cognitive interpretation and prominence).

The POLITICS concept dynamism within the cognitive dimension is reconstructed via the network format. For this task, a pioneer approach is used: S.A. Zhabotynska's methodology "semantics of lingual networks" is extrapolated onto Z.D. Popova and I.A. Sternin's semantic-cognitive analysis through the operations of cognitive interpretation and prominence. Thus, a random sample of 1000 contexts of the word *politics* (as a set of the POLITICS concept names from the COCA corpus) is analyzed to define logical predicates associated with the POLITICS concept itself that are sorted by 26 propositional schemas of basic frames. The obtained network conceptual model is transformed into a cognitive one as a hierarchically thematical set of concept features (via cognitive interpretation) which are arranged by their corpus frequency (via prominence) as field zones of the POLITICS concept. The latter determines what is primary and secondary for Americans in their modern consideration of the POLITICS concept on the current stage of its dynamic evolution.

The POLITICS concept dynamism within the synergetic dimension is reconstructed via the matrix format. For this task, a pioneer approach is used: domain matrixes of the POLITICS concept (result of component analysis of the *politics* lexeme definitions in linguistic and political dictionaries as well as that of defining logical predicates in political and celebrity utterances as a nominative set of its names) are converted into a set of plane hexagons and space hexagonal pyramids whose self-similar field stratification is kept through Euclid's homothety. Mechanism of structural and content self-regulation of matrix fields as well as quantitative and qualitative contrast of domains in field matrixes (in terms of operations of cognitive interpretation and prominence) are analyzed to define modern American preferences in consideration of the POLITICS concept on the present stage of its dynamic evolution.

The research within cognitive and synergetic dimensions allowed finding out

that the main feature in the modern American consideration of the POLITICS concept (as a set of acquired governing strategies) is increasingly pragmatic ambitions in coordinating society to get the highest common welfare. This fact will be reconsidered by the future American generation. It is welfare desires that (from the linguosynergetic aspect) are the leading force of self-similar evolution of the POLITICS concept in American mind.

From the cognitive perspective, pragmatism is kept by the most frequent corpus usage of propositional schemas closely tied with utilitarianism of the POLITICS concept. They are action schemas of analytical character (with roles of tool, attendant and mediative), possession ownership schema, being qualitative schema of a typology kind.

From the synergetic perspective, pragmatism is conditioned by the activity of social contacts with the POLITICS concept in discourse. This causes reorganization of microstructure of matrix domains standing for realization of purely pragmatic governing strategies (it is domains TOOL, CIRCUMSTANCES and RESULT OF COORDINATION that show how, in what conditions and with what purpose Americans influence the political sphere to benefit as much as possible). Moreover, discourse realization of the POLITICS concept reverses the direction of its valorization. While in dictionary matrixes COORDINATION is valued from an ethical point of view (within the scale “HONESTY–DISHONESTY”), in discourse ones each matrix domain is valued qualitatively: by HIGH, MODERATE, LOW and NEUTRAL ASSESSMENT. The widest range of such assessment for the TOOL domain in the political and celebrity discourses emphasizes pragmatism of the USA POLITICS concept additionally: Americans properly analyze the process of governing state and make conclusions (for not to fail with public welfare in future).

Simultaneously, pragmatism of today’s American POLITICS concept is traced in the structural organization of its generated synergetic field model. Propositional formula of linking domains “CR-SUBJECT makes FT-COORDINATION in MD-FORM, via IT-TOOL, THERE/THEN-CIRCUMSTANCES, with AT-ASSESSMENT, with AT-RESULT” (during the field stratification of matrixes) has an

action-causative nature. That identically describes American pragmatism within dynamic evolution of the POLITICS concept.

As a prospect of future research, all above-stated results can be specified in studies of other social concepts on corpus samples from a monolingual or multilingual perspective. The methodology can be applied as an alternative technique for researching social phenomena in politology, sociology, psychology, etc. New curricula can be compiled in universities, new qualification papers can be written as well.

Key words: politics, concept, American English discourse, corpus, dynamism, field model.

СПИСОК НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Степанов В.В. Матрична модель концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англomовного дискурсу). *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2019. №175. С. 634-641. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/72764>.

2. Степанов В.В. Метафоризація концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англomовного корпусу СОСА). *Нова філологія*. 2019. №75. С. 72-82. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/74608>.

3. Степанов В.В. Когнітивна модель концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англomовного корпусу СОСА). *Нова філологія*. 2019. №78. С. 60-74. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76836>. (Index Copernicus).

4. Степанов В.В. Роль когнітивної інтерпретації в матричному моделюванні концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англomовного дискурсу). *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2020. №187. С. 532-540. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/naukova-dijalnist/fakhovi-zbirnyky> (Index Copernicus).

5. Степанов В.В. Синергетична модель концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англійської мови). *Нова філологія*. 2020. №80. Том 2. С. 269-278. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/81220> (Index Copernicus).

6. Степанов В.В. Фрактальність концепту ПОЛІТИКА в сучасному англomовному дискурсі. *Нова філологія*. 2020. №79. С. 102-112. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77703> (Index Copernicus).

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації в зарубіжних спеціалізованих виданнях

7. Stepanov V.V. Role of prominence in matrix modeling of the POLITICS concept (within the USA celebrity discourse). *East European Science Journal*. 2020. №6 (58). Part 2. P. 65-71. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79337> (Index Copernicus).

8. Stepanov V.V. Role of prominence in matrix modeling of the POLITICS concept (within the USA political discourse). *East European Science Journal*. 2020. №3 (55). Part 4. P. 33-39. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77675> (Index Copernicus).

9. Tatsenko N., Stepanov V., Shcherbak H. Conceptual model of POLITICS in American English. *Humanities and Social Sciences Reviews*. 2020. Volume 8. Issue 2. P. 248-269. URL: <https://doi.org/10.18510/hssr.2020.8229> (Index Copernicus).

Внесок здобувача: проаналізовано концептуальну модель ПОЛІТИКИ з її трансформацією в когнітивну модель за пропонованою методикою.

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

10. Степанов В.В. Методика реконструкції польової моделі концепту в когнітивному і синергетичному вимірі. *Issues of Modern Philology in the Context of the Interaction of Languages and Cultures*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Італія, Венеція, 27-28 грудня 2019). Венеція: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2019. С. 166-171.

11. Степанов В.В. Синергетична інтерпретація концепту в сучасній лінгвістиці. *Philology in EU Countries and Ukraine at the Modern Stage*: conference proceedings (Румунія, Бая-Маре, 21-22 грудня 2018). Бая-Маре: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2018. С. 202-206.

12. Stepanov V.V. Mathematical analysis of the concept as a self-organized limitlessly branchable structure (on the basis of the fractal geometry by B. Mandelbrot). *Research of Different Directions of Development of Philological Sciences in Ukraine and EU*: conference proceedings (Romania, Baia Mare, September 20-21, 2019). Baia Mare: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2019. P. 177-181.